PAPPILANMÄEN LAAJENNUS LUONTOTYYPPI- JA KASVILLISUUSSSELVITYS 2024

RAPORTTI

Vaasan kaupunki, kaavoitus

26.7.2024

SISÄLLYS

JOHDANTO **3**

1. LUONTOTYYPPI- JA KASVILLISUUSSELVITYS 2024 ..... **4**

1.1. SIJAINTI 4

1.2. YLEISTÄ ALUEEN LUONNOSTA 8

1.3. MENETELMÄT 9

1.4. TULOKSET 9

2. MAANKÄYTÖSSÄ HUOMIOITAVAT TEKIJÄT **36**

3. LÄHTEET **38**

Päiväys: 26.7.2024
Raportin laadinta: Mikaela Honkala, Vaasan kaupunki © 2024
Kuvat: Mikaela Honkala
Kartat: Mikaela Honkala, Vaasan kaupunki © 2024

JOHDANTO

Pappilanmäen laajennuksen ak1128 alueelle on tarkoitus osoittaa lisärakentamista kaupunkipientalojen sekä mahdollisesti myös pientalojen muodossa. Alueen kaavaluonnoksen on tarkoitus valmistua syksyllä 2024 taustaselvitysten valmistuttua.

Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, johon kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §). Lisäksi Euroopan unionin luontodirektiivillä (92/43/ETY) ja lintudirektiivillä (79/409/ETY) on luontoarvojen selvittämiseen ohjaava vaikutus maankäytön suunnittelun yhteydessä. Direktiivien tavoitteita on kirjattu luonnonsuojelulakiin sekä metsä- ja vesilakiin.

Selvitysalueelle tehtiin luontokartoitus vuoden 2022 aikana. Selvitysalueen luontotyyppien kuviotiedot koottiin kaupungin metsäsuunnitelmasta ja tiedot tarkistettiin maastokäyntien yhteydessä. Lisäksi maastossa inventoitiin pesimälinnusto sekä liito-oravan, viitasammakon ja lepakkolajien esiintyminen alueella. Kartoituksessa todettiin, että alueella sijaitsee kaksi viitasammakon lisääntymis- ja levähtämisaluetta, joista toinen on myös lepakoille tärkeä ruokailualue. Liito-oravista ei vuoden 2022 maastokäynneillä havaittu merkkejä mutta kevään 2024 liito-oravakartoituksessa selvitysalueen kaakkoisosasta löytyi liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalue.

Vaasan kaupungin kaavoitus katsoi kaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen perusteella tarpeelliseksi täydentää vuoden 2022 luontotyyppi ja kasvillisuuskartoitusta maastokaudella 2024.

1 LUONTOTYYPPI- JA KASVILLISUUSSELVITYS 2024

1.1 Sijainti

Selvitysalue sijaitsee noin 5 kilometrin päässä Vaasan keskustasta kaakkoon. Pohjoisessa ja idässä selvitysalue rajautuu Huutoniementiehen, lännessä Matalaselänojan kanaaliin ja etelässä kevyen liikenteen väylään. Pinta-alaltaan selvitysalue on noin 14 hehtaaria. Selvitysalueen sijainti ja rajaus on esitetty kartoissa 1–3.

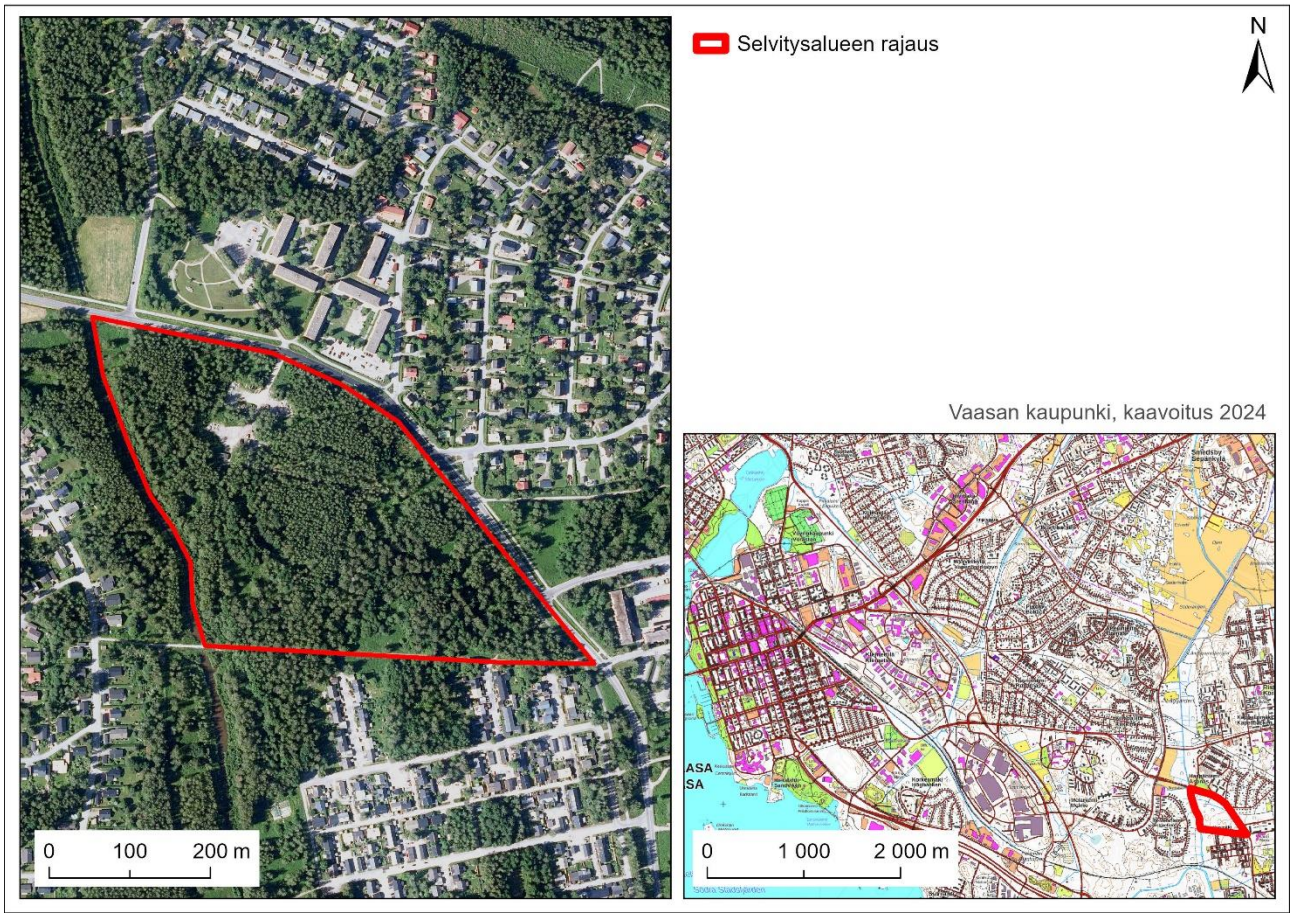

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti ilmakuvassa ja peruskartalla esitettynä

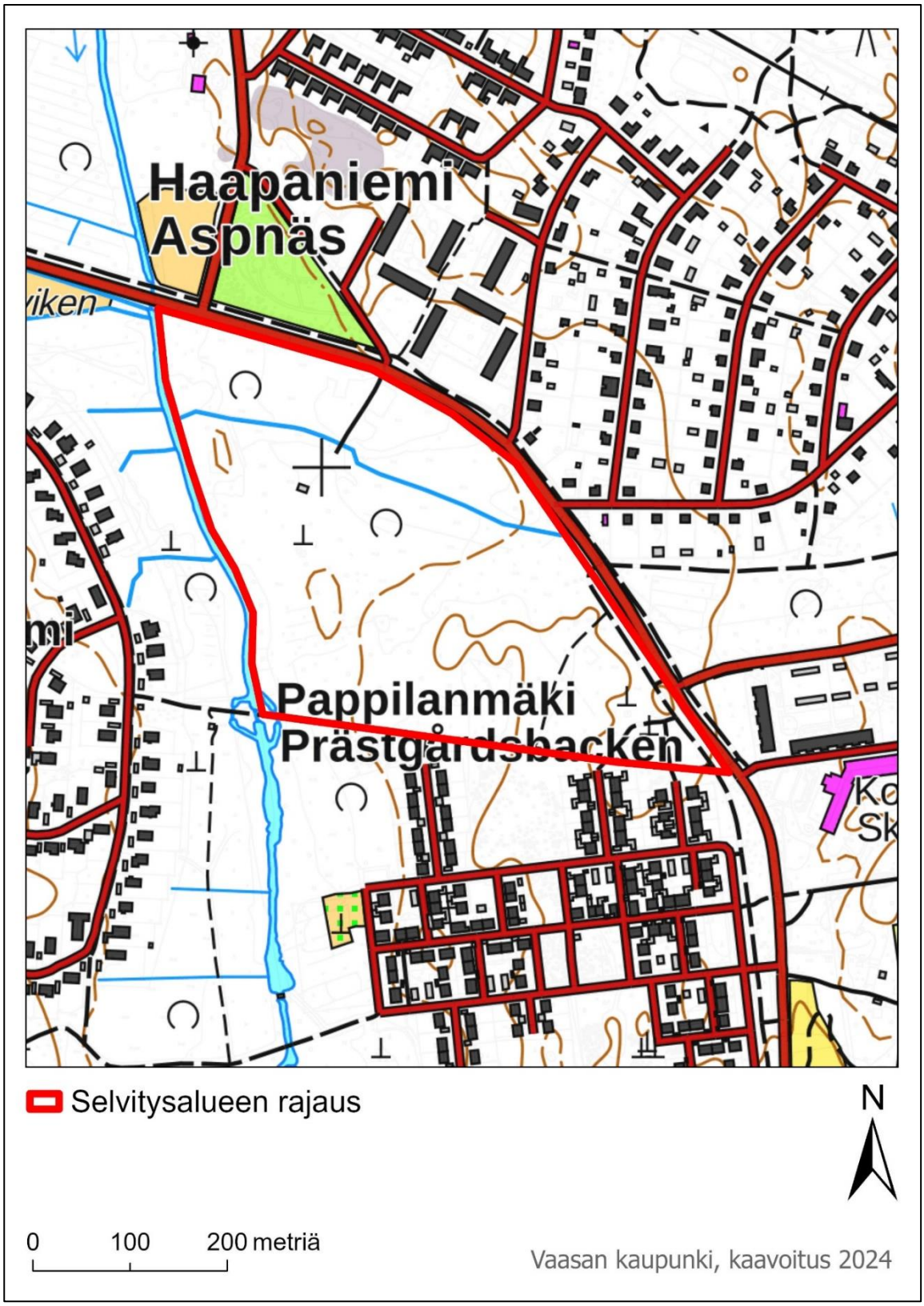

Kartta 2. Selvitysalueen rajaus peruskartalla esitettynä

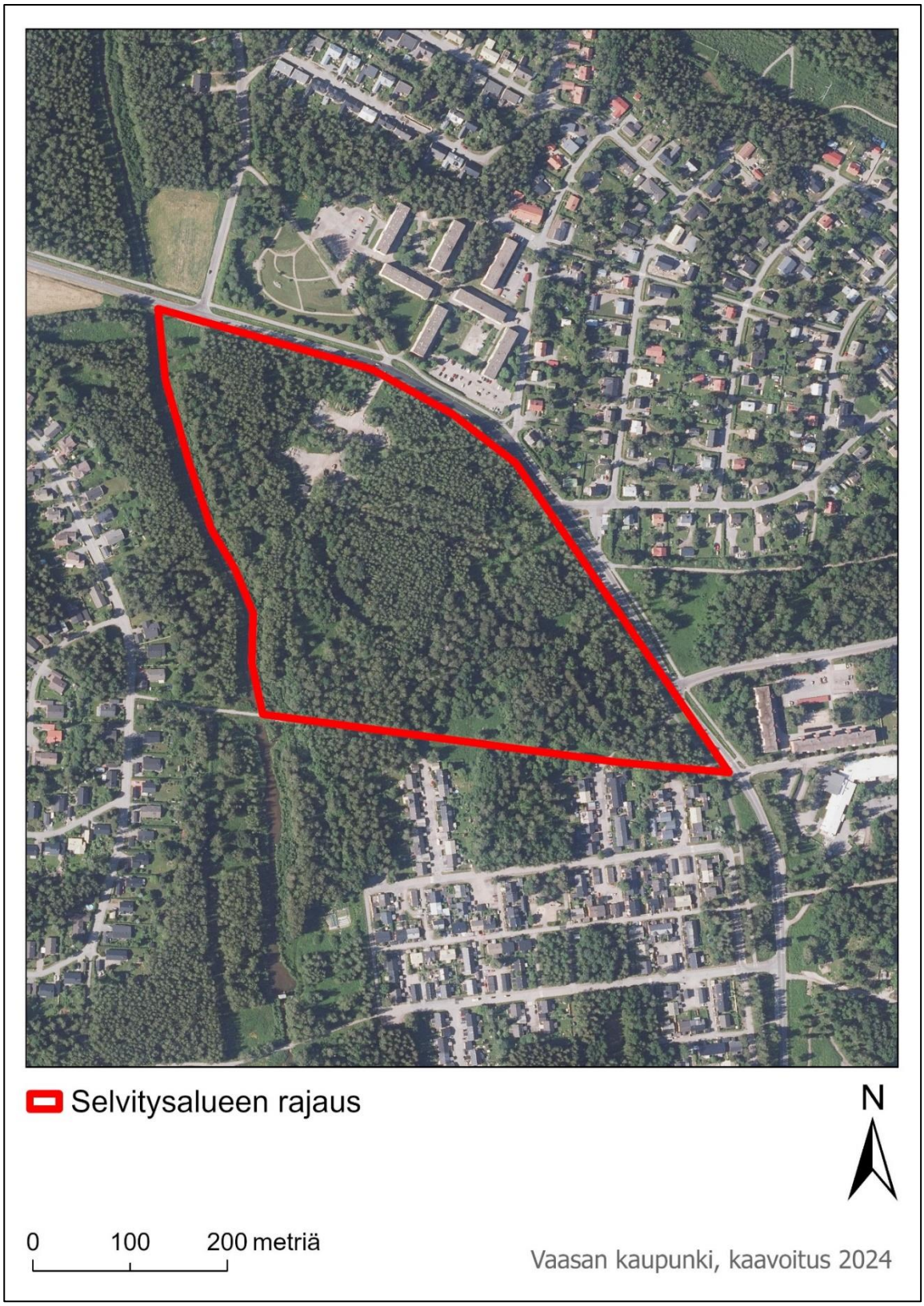

Kartta 3. Selvitysalueen rajaus ilmakuvassa esitettynä.

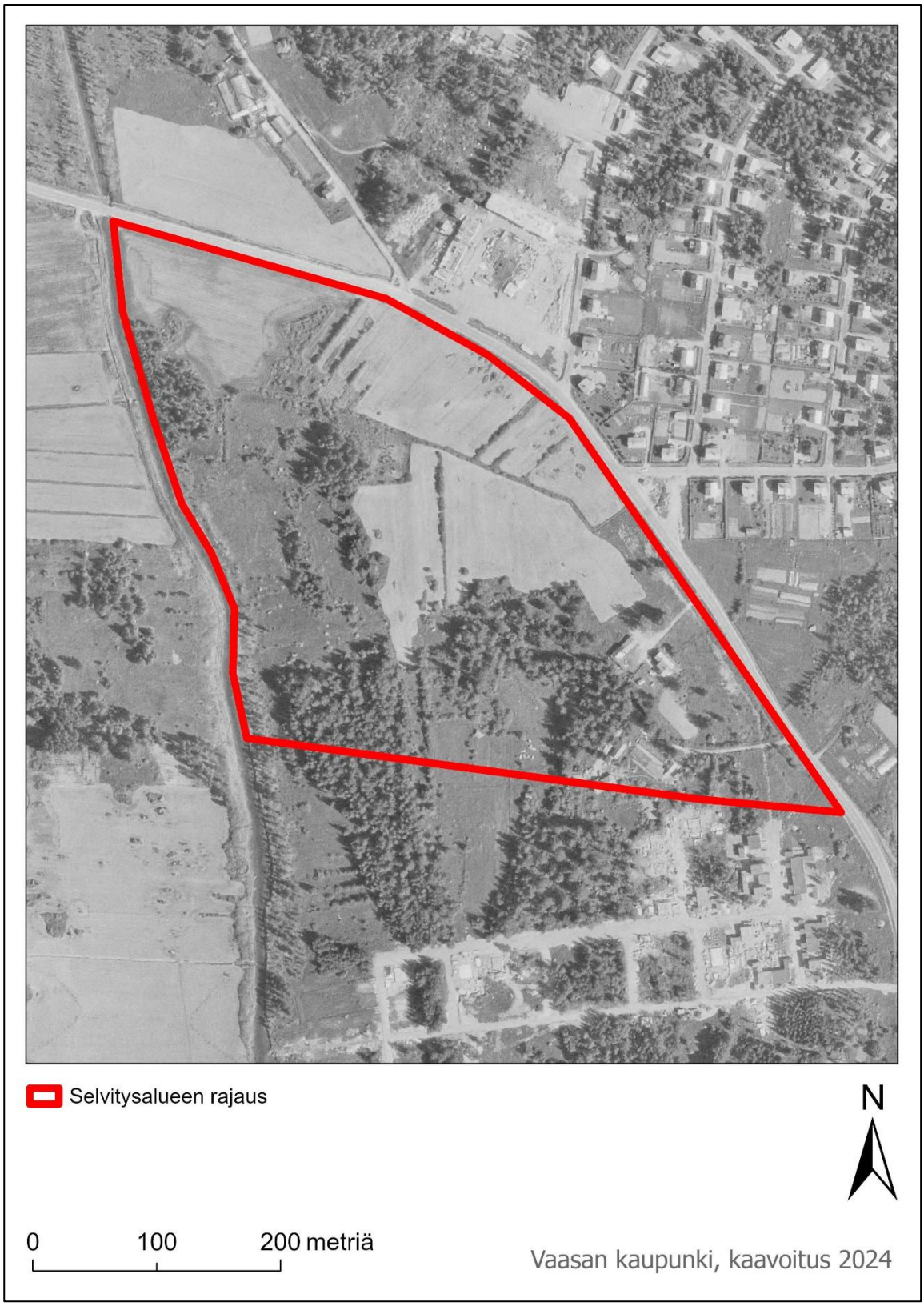

Kartta 4. Selvitysalueen maankäyttö vuonna 1972.

1.2 Yleistä alueen luonnosta

Pappilanmäen laajennuksen kaava-alue on rakentamatonta, entisen maatalousmaan alueelle syntynyttä lehtipuuvaltaista metsää. Puustossa on paikoin aukkoista ja alueella on lisäksi säästynyt pieniä alueita vanhaa niittyä. Alueen entinen maankäyttö on esitetty kartassa 4. Maaperä alueella on selvitysalueen pohjois- ja keskiosassa ravinteikasta savimaata ja etelässä silttiä. Selvitysalueen maaperätiedot on esitetty kartalla 5.

Alueen vanhinta puustoa on Björknäsin tilan alueella sijainnut metsikkö selvitysalueen kakkoisosassa. Kyseisellä alueella on useita suuria kuusia vanhasta kuusiaidasta, vanhoja kilpikaarnamäntyjä sekä varttunutta lehtipuustoa. Selvitysalueen kaakkoisosasta löydettiin kevään 2024 liito-oravakartoituksessa liito-oravan elinalue.

Selvitysalueen länsireunalla kulkee Matalaselänojan kanaali, joka kuljettaa vesiä selvitysalueelta etelään. Selvitysalueen koillisosassa on pieni kosteikkoalue, jolla on seisovaa vettä. Matalaselänojan kanaaliin ja koillisosan kosteikolle on tehty viitasammakkokartoitus keväällä 2022. Sekä Matalaselänojan kanaalista että koillisosan kosteikosta tehtiin havaintoja soidintavista viitasammakoista.

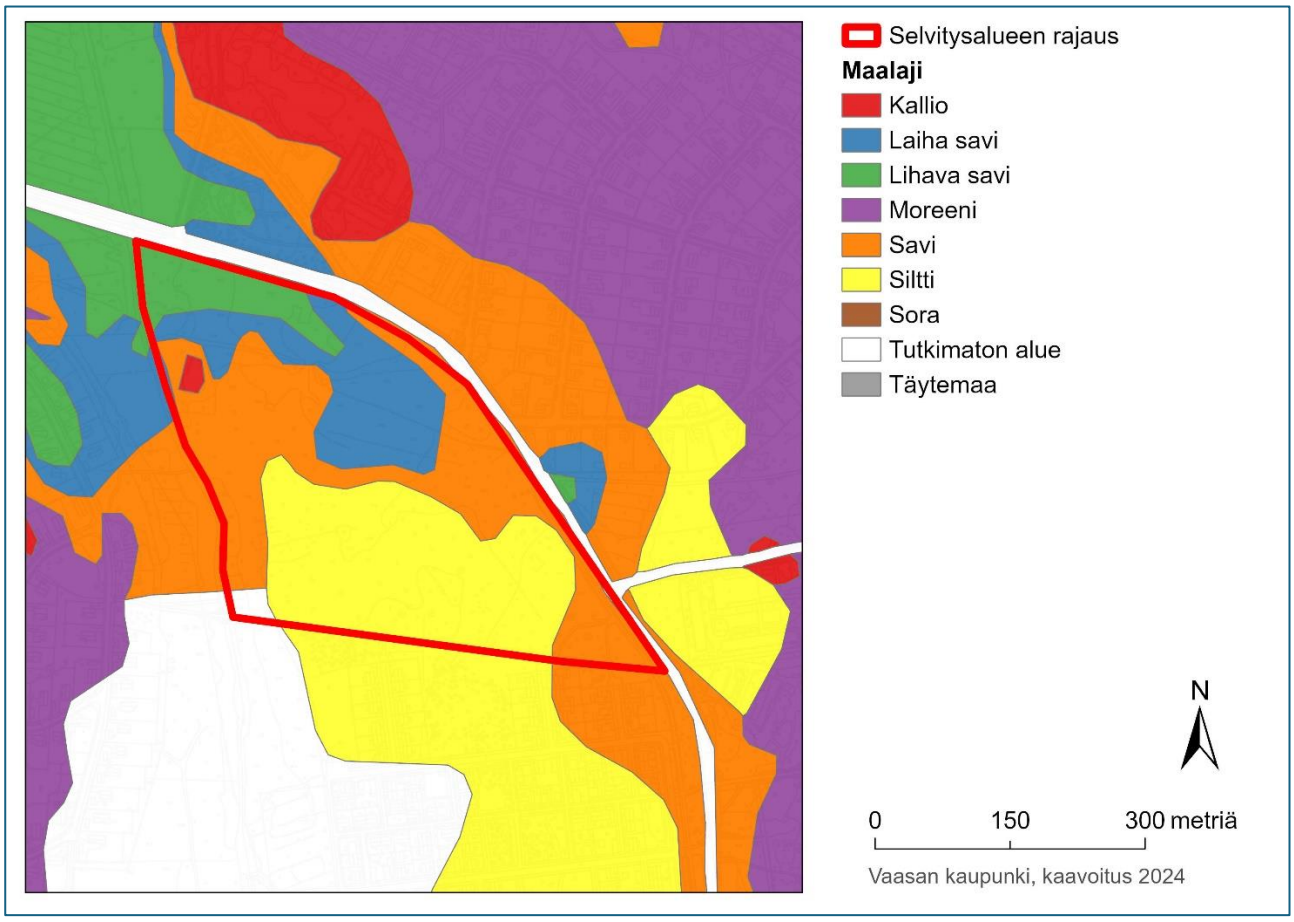

Kartta 5. Selvitysalueen maaperä.

1.3 Menetelmät

Selvitysalueelle tehtiin yhteensä 6 maastokäyntiä 6.6.-22.7.2024 välisenä aikana. Selvitysalue käytiin maastossa läpi hyödyntäen metsäsuunnitelman kuviotietoja. Jokaisen kuvion kasvillisuus inventointiin ja määritettiin kuviolla esiintyvät luontotyypit ja niiden rajaukset, jos ne eivät noudattaneet metsäsuunnitelmassa määrittyjä kuviorajoja. Erityistä huomiota kiinnitettiin luonnonsuojelulain luontotyyppien ja luonnonsuojelulailla rauhoitettujen kasvilajien sekä EU:n direktiiviluontotyyppien paikantamiseen. Pohjatietona kartoituksessa käytettiin Vaasan kaupungin metsäsuunnitelmaa 2020–2030, Vaasan kaupungin Pappilanmäen laajennuksen luontoselvitystä 2022 sekä viranomaisportaalin lajitietoja.

1.4 Tulokset

Selvitysalueiden luontotyyppi-inventoinnissa koko selvitysalue kuvioita 2, 8, 14 ja 16 lukuun ottamatta määritettiin kosteus- ja ravinteisuustasoiltaan erilaisiksi kulttuurivaikutteisiksi lehdoiksi. Luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset lehdot ovat metsälain 10 § erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Voimassa olevan yleiskaavan alueella metsälaki koskee vain niitä alueita, jotka on kaavoitettu maa- ja metsätalousalueiksi tai virkistysalueiksi. Asemakaavoitetulla alueella metsälaki koskee vain maa- ja metsätalouskäyttöön kaavoitettuja alueita. (Maa- ja metsätalousministeriö, metsälaki (1093/1996)).

Lehto on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) luontotyypiksi Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin 2018 mukaan (Kontula & Raunio 2018). Lehdot kuuluvat myös EU:n luontodirektiivin luontotyyppeihin, joille jäsenmaiden tulee osoittaa erillisiä suojelualueita. Luontotyyppien arvottamisohjeen mukaan laajat uhanalaisten luontotyyppien ja EU:n luontodirektiivin luontotyyppien luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset esiintymät kuuluvat arvoluokkaan 2 eli erityisen tärkeisiin luontokohteisiin (Mäkelä & Salo 2021). Selvitysalueen lehtojen luonnontilaisuutta heikentää kuitenkin runsas vieraslajien ja puutarhakarkulaisten määrä. Alueen lehdot ovat myös syntyneet pitkälti ihmisvaikutuksen seurauksena maatalouden muokkaamalle entiselle pelto- ja laidunmaalle, jolloin niitä ei voida laskea uhanalaisuusluokituksen mukaisiksi luonnontilaisiksi tai luonnontilaisen kaltaisiksi luontotyypeiksi. Selvitysalueen metsät ovat osa laajempaa ekologista verkostoa, minkä perusteella niiden voidaan katsoa kuuluvan monimuotoisuutta tukevaan arvoluokkaan 4. Kuviolla 3 sijaitseva viitasammakon lisääntymis- ja levähdysalueena toimiva kosteikko sekä liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalue kuviolla 6 kuuluvat arvoluokkaan 1 eli lainsäädännöllä suojattuihin luontokohteisiin (Mäkelä & Salo 2021). Arvoluokituksen ulkopuolelle jätetään muun maan kuviot sekä tavanomaista luontoa ilmentävä lehtomaisen kankaan taimikko kuviolla 2.

Lehdot syntyvät useimmin runsasravinteisille savi- ja hiesumaille (Hotanen ym. 2008). Selvitysalueen maaperä on pohjoisessa savea ja etelässä silttiä. Selvitysalueen maaperää tutkittaessa ei ollut havaittavissa kangasmetsille tyypillisen podsolimaannoksen kerroksellisuutta ja maaperäeliöiden, kuten lieroja oli runsaasti. Kerroksien puuttuminen selittyy ainakin suurimmalla osalla kuvioista alueen maanviljelystaustalla.

Kulttuurivaikutus on nähtävissä selvitysalueen lehtojen kenttäkerroksen kasvillisuudessa myös esimerkiksi nokkosen ja koiranputken runsaudessa (Hotanen ym. 2008). Sammalpeite selvitysalueella oli hyvin harva ja se koostui pääosin lehväsammalista, suikerosammalista sekä lehtohaivensammalesta. Ajan myötä maatalouden maanmuokkausvaikutuksen lieventyessä alueen maaperä ja kasvillisuus voivat vaihettua karumpaan suuntaan. Tarkemmat tiedot alueen luontotyypeistä ja niiden kasvillisuudesta on esitetty taulukoissa 1–17. Alueen luontotyyppikuvioiden rajaukset on esitetty kartalla 6.

Selvitysalueella esiintyy sinikuusamaa Matalaselänojan varrella kuvioilla 13 ja 17 sekä yksi vuorijalava kuvioiden kuviolla 14. Lajien sijainnit on esitetty kartalla 7. Sinikuusama ja vuorijalava ovat koko maassa rauhoitettuja kasvilajeja luonnonsuojelulain 69 § nojalla. Näiden lajien poistaminen kaava-alueelta vaatii ELY-keskuksen myöntämän poikkeusluvan. Poikkeuslupa voidaan myöntää luonnonsuojelulain 83 §:ssä määritellyillä edellytyksillä. (Luonnonsuojelulaki 9/2023; Valtioneuvoston asetus luonnonsuojelusta 1066/2023).

Luontoarvoiltaan arvokkaimmat alueet ovat vanhan metsän kuvio 6 sekä kosteikon alue kuviolla 3. Kuviolla 3 sijaitsevalla kosteikolla on runsaasti lahopuuta ja se toimii elinympäristönä linnuille sekä viitasammakolle. Lisäksi kosteikon itäpäädyn ympäristössä on erittäin rehevää suurruoholehdon kasvillisuutta. Kuviolla 6 on selvitysalueen vanhinta puustoa. Erityisen arvokkaita ovat kuviolla sijaitsevat vanhat kuusiaidan kuuset, joista osasta on muodostumassa pystylahopuuta, vanhat kilpikaarnamännyt sekä järeät haavat. Kuvion 6 sisällä on paljon kasvillisuusvaihteluita, mikä lisää kuvion arvoa monimuotoisena elinympäristönä.

Muita huomionarvoisia luontoarvoja ovat kuvioilla 13 ja 11 sijaitsevat varttuneet haavat, kuvion 16 haapapuusto, kuvion 9 monipuolinen epifyyttisammalten lajisto sekä kuvion 9 länsiosassa ja kuvioiden 11 ja 10 itäosissa lahopuilla elävä sammal- ja lahottajasienilajisto. Luontoselvityksen yhteydessä ei havaittu koko maassa uhanalaisia tai erityisesti suojeltavia sieni- tai sammallajeja eikä selvitysalueelta ole tiedossa aikaisempia havaintoja tällaisista lajeista. Kuvion 11 itäosasta määritettiin mahdollinen Lounaismaalla ja Pohjanmaan rannikolla alueellisesti uhanalaiseksi todetun koivunkynsikäävän esiintymä (SYKE 2020). Esiintymän sijainti on esitetty kartalla 7.

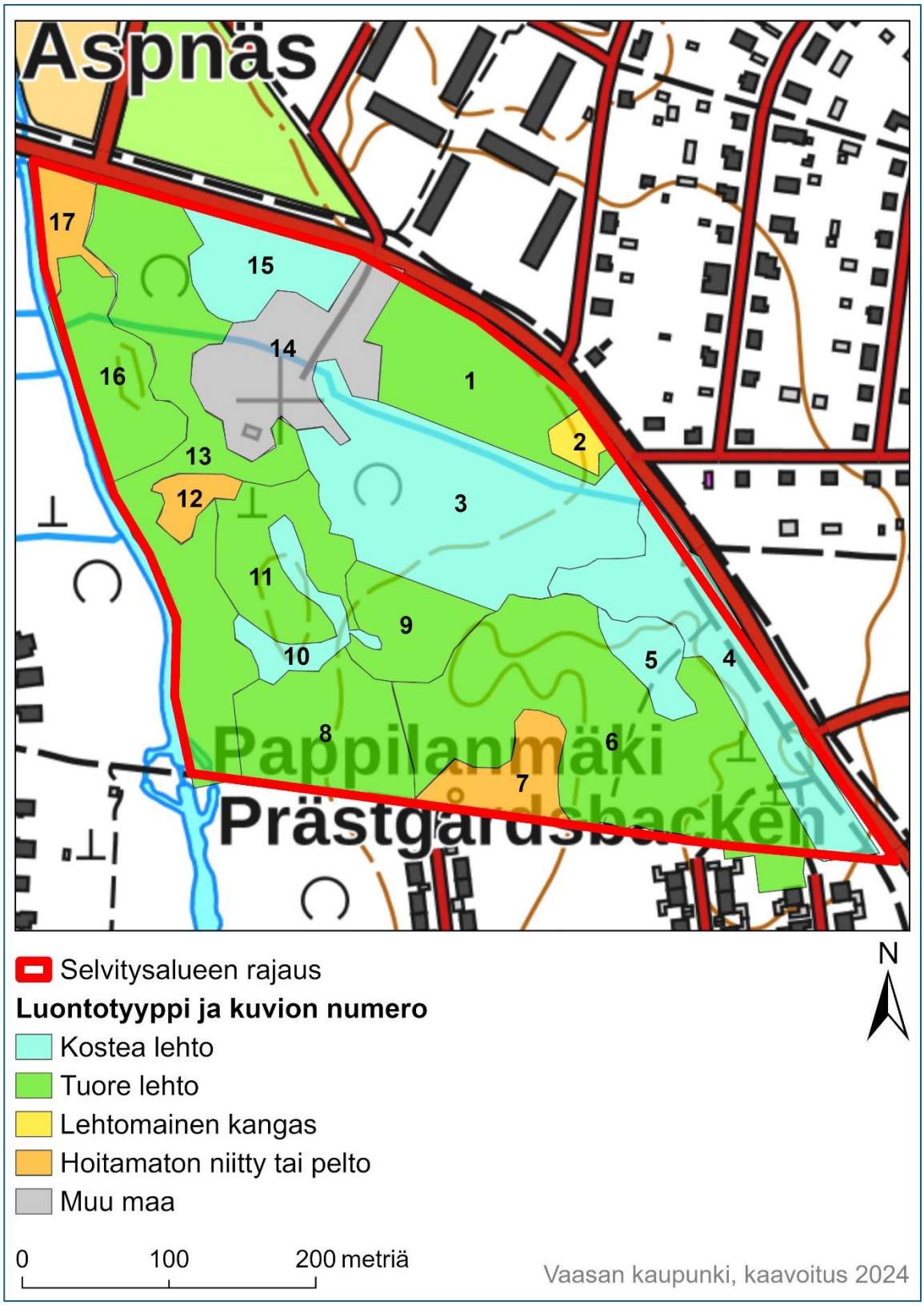

Kartta 6. Luontotyypit kesän 2024 inventoinnin mukaan.

Kartta 7. Sinikuusaman, vuorijalavan ja koivunkynsikäävän esiintyminen selvitysalueella.

Taulukko 1. Kuvion 1 luontotyyppi ja kasvillisuus tiedot.

Kuvio 1

- Varttunut tuore lehto, kulttuurivaikutteinen
- Runsasravinteinen
- Syntynyt entiselle pellolle ja niitylle/laidunmaalle
- Maalajina savi
- Pääpuulaji rauduskoivu, ikä noin 45 vuotta
- Sekapuuna yksittäisiä mäntyjä, raitoja, haapoja, kuusia ja pihlajia
- Pensaskerroksessa vaahteraa, pihlajaa, tuomea, pajua, haapaa, vadelmaa ja herukoita
- Tien reunalla lähellä kuviota 2 kasvaa terijoensalavaa, pensaskanukkaa sekä marjatuomipihlajaa
- Yleisimmät kasvilajit kuviolla ovat nokkonen, maitohorsma, koiranputki, tesma, puna-ailakki, sudenmarja, käenkaali, nurmilauha ja rönsyleinikki
- Muita kuviolla esiintyviä lajeja ovat metsäimarre, soreahiirenporras, etelänukonputki, ojakellukka, kyläkellukka, huopaohdake, pelto-ohdake, ahomansikka, aitovirna ja mesiangervo
- Ei yhtenäistä sammalkerrosta, suikerosammalia ja lehväsammalia esiintyy paikoitellen
- Kasvillisuus vaihtelee kuvion sisällä tiheän maitohorsmakasvuston ja aukkoisemman kasvillisuuden välillä.

Kuva 1. Näkymä kuviolta 1.

Kuva 2. Kuviolla 1 esiintyy paikoin tiheää maitohorsma kasvustoa, jonka alla kasvaa mm. vadelmaa, käenkaalia ja huopaohdaketta.

Taulukko 2. Kuvion 2 luontotyyppi ja kasvillisuus tiedot.

Kuvio 2

- Lehtomaisen kankaan varttunut taimikko, talvikkityyppi
- Alue selkeästi ympäröiviä alueita kuivempi ja karumpi
- Maalajina savi
- Pääpuulaji mänty ja sekapuuna rauduskoivua
- Lupiini yleisin ruohovartinen kasvi. Lisäksi kuviolla esiintyy apilaa, talvikkeja, aitovirnaa, pietaryrttiä, maitohorsmaa ja kevätpiippoa
- Epäyhtenäinen sammalkerros muodostuu korpikarhunsammalesta

Kuva 3. Kuvion kaksi puustoa.

Taulukko 3. Kuvion 3 luontotyyppi ja kasvillisuus tiedot.

Kuvio 3

- Varttunut kostea lehto, kulttuurivaikutteinen
- Käenkaali-mesiangervotyyppi (OFiT)
- Vanhaa peltoaluetta
- Maalajina savi
- Pääpuulaji rauduskoivu
- Muita kuviolla esiintyviä puu- ja pensaslajeja ovat haapa, tuomi, pihlaja, kuusi ja paju
- Mesiangervo kasvaa erittäin runsaana etenkin kosteikon itä- ja eteläreunalla
- Muita alueella yleisiä lajeja ovat lehtovirmajuuri, tesma, rönsyleinikki, nokkonen ja hiirenporras
- Kuvion pohjoisreunalla kulkevan ojan varrella kasvaa punakoisoa
- Kuvion keskellä on runsasvetinen kosteikko
- Kosteikon pohjoisreunan huoltoreitillä kasvaa viljelyjäänteenä/viljelykarkulaisena rohtoraunioyrttiä
- Paljon pystyyn kuollutta puuta sekä jonkin verran maalahopuuta kosteikon alueella
- Kuviolla sijaitseva kosteikko on Vaasan kaupungin vuonna 2022 tekemän luontoselvityksen mukaan viitasammakon lisääntymis- ja levähdysaluetta sekä tärkeä lepakoiden ruokailualue

Kuva 4. Näkymä pyörätieltä kuviolle 3.

Kuva 5. Näkymä kuviolla kolme sijaitsevan kosteikon länsipäästä.

Kuva 6. Kuviolla 3 kosteikon pohjoisreunalla kulkeva huoltoreitti.

Kuva 7. Näkymä kosteikon eteläreunalta kuviolta kolme. Kosteikolla on paljon pystylahopuuta.

Taulukko 4. Kuvion 4 luontotyyppi ja kasvillisuus tiedot.

Kuvio 4

- Varttunut kostea lehto, kulttuurivaikutteinen
- Käenkaali-mesiangervotyyppi (OFiT)
- Maalajina pääosin savi, länsireunalla pieni alue silttiä
- Entistä niittyä ja peltoa
- Pääpuulaji rauduskoivu, ikä noin 50 v.
- Sekapuuna hieskoivua, raitaa, pihlajaa, kuusta ja yksittäinen mänty
- Pensaana vaahteraa, tuomea, pihlajaa, taikinamarjaa ja terttuseljaa (vieraslaji)
- Aluskasvillisuuden valtalajit ovat maitohorsma, mesiangervo, vadelma, nokkonen, tesma ja ojakellukka
- Muita kuviolla aluskasvillisuudessa esiintyviä lajeja ovat koiranputki, puna-ailakki, huopaohdake, pelto-ohdake, sudenmarja, hiirenporras, metsäalvejuuri ja rönsyleinikki
- Sammalpeite aukkoinen ja koostuu suikerosammalista

Kuva 8. Näkymä kuvion 4 pohjoisosasta.

Kuva 9. Mesiangervon runsaudessa on vaihtelua kuvion 4 sisällä.

Taulukko 5. Kuvion 5 luontotyyppi ja kasvillisuus tiedot.

Kuvio 5

- Varttunut kostea lehto, kulttuurivaikutteinen
- Käenkaali-mesiangervotyyppi (OFiT)
- Pääpuulaji hieskoivu
- Puusto aukkoinen
- Sekapuuna raita ja aluspuuna yksittäisiä kuusia
- Pensaskerroksessa pihlajaa ja tuomea
- Kenttäkerroksen valtalajit vadelma, maitohorsma, koiranputki ja mesiangervo
- Muita kenttäkerroksessa esiintyviä lajeja ovat seittitakiainen, ojakellukka, etelänukonputki, niittyleinikki, puna-ailakki, nokkonen, nurmitädyke, voikukka, käenkaali ja aitovirna
- Aukkoinen sammalpeite koostuu suikerosammalesta

Taulukko 6. Kuvion 6 luontotyyppi- ja kasvillisuustiedot.

Kuvio 6

- Varttunut tuore lehto
- Vaihtelee keskiravinteisen ja runsasravinteisen välillä
- Maalaji siltti
- Tällä kuviolla on selvitysalueen vanhinta puustoa (yli 100-vuotiasta) sekä jäänteitä Björknäsin tilan asutuksesta
    - Kuvion itäosassa on kuusiaidan vanhoja kuusia, joissa näkyy merkkejä hyönteistuhoista
    - Kuvion pohjois- ja länsiosassa on vanhoja kilpikaarnamäntyjä sekä muutama varttunut haapa
- Pääpuulaji rauduskoivu
- Sekapuuna kuusta, mäntyä, haapaa ja raita
- Aluspuuna tuomea, pihlajaa sekä vaahteraa
- Pensaskerroksessa yleisiä lajeja ovat vadelmaa, tuomi, vaahtera, terttuselja (vieraslaji) sekä taikinamarja. Kuviolla esiintyi myös yksittäisiä pieniä tammen taimia.
- Kuvion sisäisen kasvillisuusvaihtelun takia kasvilajien kokonaismäärä on korkea. Varpuja esiintyy hieman osalla kuviosta mutta pääosa lajistosta koostuu ruohoista ja heinistä.
- Kuvion länsi- ja pohjoisosassa esiintyy jonkin verran mustikkaa.
    - Kielo sekä metsäimarre ovat mustikan ohella runsaimmat lajit
- Painanteissa esiintyy vadelmaa, mesiangervoa, nokkosta ja maitohorsmaa
- Muita yleisiä lajeja koko kuviolla ovat käenkaali, oravanmarja, ahomansikka, puna-ailakki, metsäkorte, lillukka, kevätpiippo, mäkilehtoluste sekä tesma
- Kuviolla satunnaisesti esiintyviä lajeja ovat lehtoimikkä, kultapiisku, koiranputki, karhunputki, etelänukonputki, aitovirna, poimulehti, metsäalvejuuri, sudenmarja, koiranvehnä, lemmikki, lehtovirmajuuri, vuohenputki, takiainen, soreahiirenporras, sarjakeltano, niittytädyke, sormisara, niittyleinikki, puna-apila ja huopaohdake
- Yhdessä kosteassa painanteessa kasvaa kurjenjalkaa
- Kuviolla esiintyviä kulttuurikasvilajeja ovat lehtoakileija, töyhtöangervo, varjolilja sekä kevätvuohenjuuri
- Tällä kuviolla on kevään 2024 liito-oravakartoituksessa määritetty liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalue

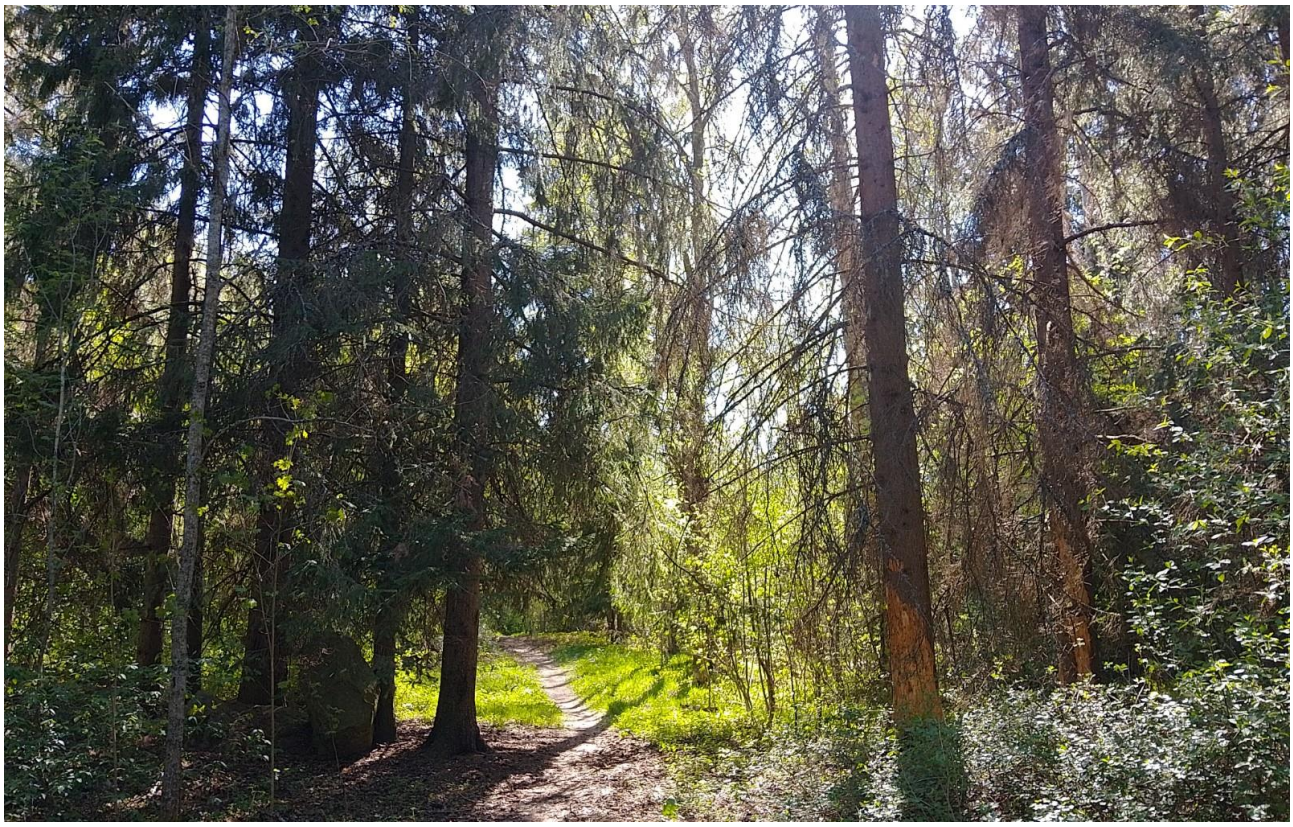

Kuva 10. Vanhaa kuusiaitaa kuviolla 6.

Kuva 11. Näkymä kuvion 6 pohjoisosasta

Taulukko 7. Kuvion 7 tiedot.

Kuvio 7
• Vanha niitty • Reunoilla kasvaa pensaana tuomea ja pihlajaa • Maalaji siltti

Kuva 12. Näkymä pyörätieltä kuviolle 7.

Taulukko 8. Kuvion 8 luontotyyppi- ja kasvillisuustiedot.

Kuvio 8

- Varttunut tuore lehto, kulttuurivaikutteinen
- Keskiravinteinen
- Maalaji siltti
- Pääpuulaji rauduskoivu
- Sekapuuna mänty
- Pensaskerros koostuu taikinamarjasta, pihlajasta, tuomesta, rauduskoivusta ja haavasta
- Kuviolta löytyi yksi pienehkö näsiä
- Kenttäkerroksen valtalajit ovat kielo, mustikka ja lillukka
- Muita kenttäkerroksessa esiintyviä lajeja ovat puolukka (kivillä), tesma, ahomansikka, metsäimarre ja soreahiirenporras
- Sammalpeitettä esiintyy vain kivillä
- Kuvio 8 erotettu kuviosta 6 omaksi kuviokseen, koska kasvillisuus yksipuolisempaa ja kuivempaa eikä kuusta esiinny.

Kuva 13. Näkymä kuviolta 8.

Taulukko 9. Kuvion 9 luontotyyppi- ja kasvillisuustiedot.

Kuvio 9

- Tuore keskiravinteinen lehto, kulttuurivaikutteinen
- Maalaji siltti
- Pääpuulaji rauduskoivu, ikä noin 50 v.
- Sekapuuna mäntyjä
- Pensaskerroksessa pihlaja, vaahtera, tuomi, herukat, vadelma
- Kenttäkerroksessa kasvaa metsäkortetta, sudenmarjaa, soreahiirenporrasta, rönsyleinikkiä, metsäimarretta, tesmaa, kieloa
- Sammalkerros todella harva, paikoin esiintyy runsaasti isomyyränsammalta

Kuva 14. Kuvion 9 pääpuulaji on rauduskoivu ja sekapuuna on yksittäisiä mäntyjä.

Kuva 15. Kuvion 9 pensaskerros on monilajinen ja kuviolla esiintyy myös kohtalaisesti lahopuuta

Taulukko 10. Kuvion 10 luontotyyppi- ja kasvillisuustiedot

Kuvio 10

- Luontotyyppi muistuttaa eniten kostean lehdon ja suurruohoniityn yhdistelmää
- Vanhaa niittyä/laidunmaata, kulttuurivaikutteinen
- Maalaji siltti, metsäsuunnitelman mukaan kuviolla on multamaa
- Pääosin puuton
- Kuviolla kasvaa yksittäisiä rauduskoivuja ja pensaina lehtotuomia.
- Kasvillisuuden valtalajeja ovat koiranputki, maitohorsma, mesiangervo, puna-ailakki, niittyleinikki ja vadelma
- Muita kuviolla esiintyviä kasvilajeja ovat poimulehti, kielo, ojakellukka ja soreahiirenporras

Kuva 16. Kuvio 10 on pääosin puuton. Valokuvan reunoilla näkyy viereisten kuvioiden puustoa.

Taulukko 11. Kuvion 11 luontotyyppi- ja kasvillisuustiedot.

Kuvio 11
• Tuore lehto, kulttuurivaikutteinen • Runsasravinteinen • Pääpuulaji haapa, ikä noin 90 vuotta • Sekapuuna rauduskoivu • Aluspuuna pihlaja, raita, tuomi ja kuusi • Pensaana haapa, tuomi, pihlaja, kataja, taikinamarja ja vaahtera • Kenttäkerroksen valtalajit ovat lehtotesma, sudenmarja, rönsyleinikki, vadelma, lillukka, koiranputki, puna-ailakki, metsäimarre ja maitohorsma • Muita kuviolla esiintyviä lajeja on huopaohdake, mesiangervo, ruohokanukka, käenkaali, etelänukonputki, metsäalvejuuri, kielo, nokkonen ja ojakellukka • Kuviolla sijaitsee mahdollinen alueellisesti uhanalaisen koivunkynsikäävän esiintymä

Kuva 17. Kuvion 11 pääpuulaji on haapa.

Taulukko 12. Kuvion 12 luontotyyppi- ja kasvillisuustiedot

Kuvio 12

- Pääosin puuton alue
- Maalaji savi
- Vanhaa niittyä/laidunmaata
- Kuvion reunoilla kasvaa rauduskoivua, tuomea, pihlajaa ja raitaa
- Kasvillisuuden valtalaji on jättipalsami (vieraslaji)
- Muita kuviolla yleisiä lajeja ovat mesiangervo, maitohorsma, lehtotesma, puna-ailakki, vadelma, nokkonen, vuohenputki, sudenmarja, niittyleinikki sekä ratamo

Kuva 18. Kuvio 12 on pääosin avoin alue, jolla kasvaa runsaasti jättipalsamia (vieraslaji).

Taulukko 13. Kuvion 13 luontotyyppi- ja kasvillisuustiedot

Kuvio 13

- Tuore lehto, kulttuurivaikutteinen
- Ravinteisuustaso vaihtelee kuvion sisällä keskiravinteisen ja runsasravinteisen välillä
- Pääpuulaji rauduskoivu, ikä noin 62 vuotta
- Sekapuuna haapaa ja tuomea
- Pensaskerroksessa tuomi, paju, terttuselja (vieraslaji), pihlaja, punaherukka ja vaahtera
- Yleisimmät lajit kenttäkerroksessa ovat maitohorsma, koiranputki, nokkonen, vadelma, puna-ailakki ja kielo
- Muita kenttäkerroksessa esiintyviä lajeja ovat tesma, mesiangervo, sudenmarja, metsätähti, rönsyleinikki, metsäimarre, soreahiirenporras, metsäkorte, karhunputki, aitovirna, jättipalsami (vieraslaji), pietaryrtti, vuohenputki, ranta-alpi, ratamo ja karkeapillike
- Matalaselänojan kanaalin varressa kasvaa sinikuusamaa (EN)
    - Sinikuusama on koko maassa rauhoitettu laji
- Maalahopuuta jonkin verran
- Siirtolohkareita

Kuva 19. Näkymä kuvion 13 eteläosassa kulkevalta polulta. Matalaselänojan kanaali sijaitsee kuvassa vasemmalla näkyvän koivuvesakon takana.

Kuva 20. Näkymä kuviolta 13 läheltä kuvion 14 rajaa.

Kuvio 14

- Kuvio 15 on pääsoin avointa hiekkakenttää, jolla sijaitsee huoltorakennuksia
- Kuvion reunoilla kasvaa joitain puita ja pensaita, kuten tuomea, lehtikuusta ja rauduskoivua
- Kuviolla esiintyy koristekasveina tunnettuja terijoensalavaa, tuoksuvatukkaa ja suomenröyhytatarta sekä vieraslaji jättipalsamia
- Kuviolla kasvaa yksi vuorijalava, joka on koko maassa rauhoitettu kasvilaji
    - Rauhoitus koskee vain luontaisesti syntyneitä puuyksilöitä
    - Onko kyseinen vuorijalava yksilö kasvanut paikalle luontaisesti vai ihmisen avustamana, ei pystytä varmuudella sanomaan
    - Rauhoituksen voidaan siis katsoa koskevan kyseistä puuyksilöä

Kuva 21. Kuvion 14 reunoilla kasvaa useita koristekasveina tunnettuja lajeja, kuten terijoensalavaa, tuoksuvatukkaa sekä suomenröyhytatarta. Kuvassa näkyy myös kuviolla ojan reunalla kasvava vuorijalava.

Taulukko 15. Kuvion 15 luontotyyppi- ja kasvillisuustiedot.

Kuvio 15

- Kostea lehto, kulttuurivaikutteinen
- Kuvion pääpuulaji rauduskoivu, ikä noin 40 v.
- Sekapuuna haapa
- Lähellä kuvion 14 reunaa kasvaa muutamia nuoria lehtikuusia
- Pensaskerroksessa haapaa, pajua, pihlajaa ja vaahteraa
- Kenttäkerroksen runsaimmat lajit ovat maitohorsma ja mesiangervo
- Muita kenttäkerroksessa esiintyviä lajeja ovat nokkonen, huopaohdake, vadelma, koiranputki, karhunputki, aitovirna, sudenmarja, pietaryrtti, lehtovirmajuuri ja jättipalsami (vieraslaji)
- Tien lähellä kasvaa rusopajuangervoa (vieraslaji)

Kuva 22. Näkymä kuviolta 15. Kuvassa näkyy kuviolla lähellä tienlaitaa kasvava rusopajuangervo (vieraslaji).

Taulukko 16. Kuvion 16 luototyyppi- ja kasvillisuustiedot.

Kuvio 16

- Varttunut tuore lehto, kulttuurivaikutteinen
- Runsasravinteinen
- Maalaji savi
- Pääpuulaji rauduskoivu, ikä noin 90 vuotta
- Sekapuuna haapa
- Pensaskerroksessa pihlaja, haapa, tuomi, vaahtera, taikinamarja, vadelma ja mustaherukka
- Aluskasvillisuuden lajistoon kuuluu mesiangervo, tesma, maitohorsma, jättipalsami (vieraslaji), puna-ailakki, nokkonen, rönsyleinikki, sudenmarja, metsäalvejuuri, nurmitädyke sekä oravanmarja.
- Matalaselänojan kanaalin varrella kasvaa yksittäisiä sinikuusama pensaita
    - Sinikuusama on erittäin uhanalainen (EN) ja koko maassa rauhoitettu kasvilaji
- Tuulenkaatoja ja siirtolohkareita
- Kuviolla todennäköisesti pesii käpytikka, joten kuvio voi tulevaisuudessa sopia mahdollisesti myös liito-oravan elinympäristöksi

Kuva 23. Näkymä kuviolta 16.

Kuvio 17

- Hylätty suurruohovaltainen pelto
- Metsäsuunnitelman mukaan multamaa, maalaji savi
- Pääosin puuton
- Yksittäisiä rauduskoivuja ja maahan kaatunut nuori lehtikuusi
- Pensaana yksittäinen paju, tuomi ja terttuselja (vieraslaji)
- Yleisimmät lajit kuviolla ovat maitohorsma, lehtotesma, nokkonen, puna-ailakki sekä koiranputki
- Muita kuviolla esiintyviä lajeja ovat vadelma, jättipalsami (vieraslaji), niittynätkelmä, pelto-ohdake, huopaohdake, mesiangervo, voikukka sekä sudenmarja

Kuva 24. Näkymä kuviolta 17.

2. MAANKÄYTÖSSÄ HUOMIOITAVAT TEKIJÄT

Pappilanmäen laajennuksen suunnittelualueelle tehtiin luontotyyppien ja kasvillisuuden kartoitus maastokaudella 2024. Alueelle tehtiin yhteensä 6 maastokäyntiä 6.6.-22.7.2024 välisenä aikana. Kartoituksen taustalla on maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka 9 § velvoittaa tekemään riittävät selvitykset ennen maankäytön suunnittelua. Maankäyttö- ja rakennuslain lisäksi EU:n luontodirektiivi (92/43/ETY), luonnonsuojelulaki sekä metsä- ja vesilaki ohjaavat luontoselvitysten tekemistä.

Maastokartoituksen perusteella voidaan esittää seuraavat huomiot alueen luonnonoloista:

- Suurin osa selvitysalueen luontotyyppikuvioista on lehtoa, joka on luonnontilaisena tai luonnontilaisen kaltaisena esiintyessään uhanalainen luontotyyppi, EU:n luontodirektiivin luontotyyppi sekä metsälain 10 § erityisen tärkeitä elinympäristöjä.
- Selvitysalueen lehtojen luonnontilaa heikentää runsas vieraslajien ja puutarhakarkulaisten määrä.
- Selvitysalueella esiintyy sinikuusamaa ja vuorijalavaa, jotka ovat koko maassa rauhoitettuja kasvilajeja luonnonsuojelulain 69 § nojalla. Näiden lajien poistaminen kaava-alueelta vaatii ELY-keskuksen myöntämän poikkeusluvan.
- Luontoarvoiltaan arvokkaimmat alueet ovat vanhan metsän kuvio 6 sekä kosteikon alue kuviolla 3.
- Muita huomionarvoisia luontoarvoja ovat kuvioilla 13 ja 11 sijaitsevat varttuneet haavat, kuvion 16 haapapuusto, kuvion 9 monipuolinen epifyyttisammalten lajisto sekä kuvion 9 länsiosassa ja kuvioiden 11 ja 10 itäosissa lahopuilla elävä sammal- ja lahottajasienilajisto.
- Luontoselvityksen yhteydessä ei havaittu koko maassa uhanalaisia tai erityisesti suojeltavia sieni- tai sammallajeja eikä selvitysalueelta ole tiedossa aikaisempia havaintoja tällaisista lajeista.
- Kuvion 11 itäosasta määritettiin mahdollinen Lounaismaalla ja Pohjanmaan rannikolla alueellisesti uhanalaiseksi todetun koivunkynsikäävän esiintymä.
- Pysty- ja maalahopuuta suositellaan säilytettäväksi osana tulevaa maankäyttöä riittävästi ja lajistoltaan monipuolisesti, jotta selvitysalueella lahopuulla elävän monimuotoisen lajiston elinolosuhteet säilyvät jatkossakin mahdollisimman suotuisina. Tällä hetkellä eri puulajien lahopuuta on selvitysalueella runsaasti useilla eri kuvioilla.
- Selvitysalueen tulevassa maankäytössä tulee estää alueella paikoin runsaana esiintyvien vieraslajien leviäminen uusille alueille.
- Maankäyttöä muuttava toiminta suositellaan keskitettävän vieraslajien runsaimmille esiintymisalueille, jotta luonnontilaisia alueita saadaan säilytettyä mahdollisimman laajasti.

Kuva 25. Selvitysalueen luonnontilaa heikentää runsas vieraslajien määrä. Etenkin jättipalsami ja terttuselja ovat alueella yleisiä. Vieraslajit tulee hävittää ja niiden leviäminen uusille alueille estää osana tulevaa maankäyttöä.

3. LÄHTEET

Hotanen, J.-P., Nousiainen, H., Mäkipää, R., Reinikainen, A. ja Tonteri, T. 2008 Metsätyypit - opas kasvupaikkojen luokitteluun. Metsäkustannus. 192 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 /2021. Suomen ympäristökeskus SYKE.

Suomen ympäristökeskus, SYKE. 2020. Punaisen kirjan verkkopalvelu. Alueellinen uhanalaisuus. [Verkkosivu]. Saatavissa: https://punainenkirja.laji.fi/regional. [Viitattu 26.7.2024].

Vaasan kaupunki. 2024. Pappilanmäen laajennuksen liito-oravaselvitys 2024. Vaasan kaupunki, kaavoitus.